

סרטים

"ארבעה בג'יפ"

בהאדם השלישי. שם המחבר גראהם גרין בפיו של גבור הארי ליים (אורסון וולס) עקיצה חריפה על התרבות השווייצית הרכה רוכית. "מה נתנו השווייצים לעולם במאות השנה של שלום? את שעון הקוקיה!"

מן ההשוואה סובל הסרט השווייצ. אין ספק שהוא אנטי; מלבד הצליל הקוקיה נתנו השווייצים לעולם גם את הצלב האדום הבינלאומי ורטייה, וארבעה בג'יפ, בתוכם משקפים את גישתם ההומאניטרית. אולם חסרה להם האנושות העמוקה יותר, האכזרית יותר, האמתית יותר שעשתה את האדם הלישי להרבה יותר מסרט הרפתקות שיגרתי.

אין זה הוגן, אולי לערוך השוואות, בייחוד עם אחד הסרטים המשובחים של התקופה, אבל יחד עם זה קשה להשתחרר מן הרושם שהסרט האחד נעשה בהשפעתו הישירה של קורמו. אפילו העלילה דומה בזה שבמרכזה עומת צעירה אוסטרית, פרנציסקה אידינגר (ויקה לינדפורס) שהבולשת הרוסית מתחקה על עקבותיה משום שבעלה נמלט מן השבי שלהם.

בעניין מסתכנים גם ארבעת אנשי אחד הגיפיים של הממשל הצבאי הבינלאומי במר כזה של וינה: האמריקאי ויליאם לונג (ראלף מיקר), הרוסי וואסילי וורושנקו (יוסף ידן) האנגלי הארי סטיוארט (מייקל מדוין) הצרפתי מרסל סטיוור (דינאן).

כאשר מצטרף וורושנקו אל הפטרול הוא אינו זר לאמריקאי לונג. השניים נפגשו לראשונה לפני חמש שנים בשעה שהצבאות של רוסיה וארצות הברית באו במגע ראשון על האלבה. השניים, שלא ידעו לדבר בלשון רעהו, התנשקו, רקדו, התבשמו יחד. אולם בפגישתם השנייה, כעבור שלוש שנים, בעת המצור על ברלין, לא השיב וורושנקו כלל על ברכתו של האמריקאי. בפגישתם השלישית, בווינה, עדיין היו פניו של הרוסי קפדן, אולי לא הראה סמני היכרות למראה יורדו לשעבר.

דני קיי בריבירה

עם מ...

עד מהרה פורץ בנייהם כסוך רציני בשל פרנציסקה שהאמריקאי, בלהיטותו לעזור לה, מביאה אל האזור הצרפתי, אל ביתו של המ. צ. הצרפתי ואשתו (פולט דיבו). כאן מתחילה מנסה ורדיפה מתחובת אל כתובת, כשבועלה של פרנציסקה (האנס פוי) מגיע סוף סוף אל ורועות אשתו. הריב בין האמריקאי לרוסי מגיע לשיאו: הם שולפים את אקדחי

הם. רק המקרה העיור מאחה את הקרע, הוגן האוסטרי ניצל, הארבעה חוזרים אל הגיפ. הסרט, הנייטראלי למראית עין, אבל למי עשה, פרומערבי, אנטי-סובייטי, רוצה להר- אות שמתחת לכל זהו פועם לב טוב, אלא בגלל פקודה מגובה, עושה לעתים קרובות את ההיפך ממה שלבו מצווה עליו. כיון שהאחד מן הארבעה המתיחס אל הפקודות שהוא מקבל מגובה בוצינות מוחלטת הוא הרוסי, ברור לאן נוטה הסרט, והיחס העיון אליו מצד הסובייטים הוא, איפוא, מנקודת מבטם, מוצדק.

הקטעים הטובים ביותר (שצולמו ללא ביום): חזירתם של השבויים האוסטרים מן השבי הביתה, קוצו, כפי הנראה משום שאין זה הוגן לעורר רחמים על אנשים שהיו בצבא הצי (אוסטריה וישראל מקיימות יחד סים דיפלומטיים).

המשחק משיבץ רצון, אולם הנשים (לינדורס וויבו) טובות מן הגברים ומשחקן הוא בהרבה יותר מקצועי ומלוטש. הבמאי לינדורג האריך מדי בתמונות אחדות של הסרט, אם כי אינו משעמם כל עיקר, אינו ממתח במדה מספקת.

"היה טוב"

הקומדיה האמריקאית המלוטשת, המצוה צחת, הלגלגנית, נולדה בשנות השלושים ונפטרה בראשית שנות הארבעים. אולם כשם שגוף עלול להצמיח, זמן מה לאחר המוות, שערות וצפרניים, מופיעים מפעם לפעם על הבד סרטי-סרה, קומדיות כביכול, שיש בהם רעיון טוב או שניים שגם הם אינם מבוצעים בהצלחה. יהיה טוב סרטם של הבמאי ה. ק. פוטר והשחקנים ג'ון פונטיין וגיימס סטיוור. ארט הוא דוגמה מאלפת.

מסתבר שדיאנה (פונטיין) היא היתומה העשירה ביותר בעולם (80 מיליון דולר). פרט לזה היא אינה יכולה להחליט עם מי, בעצם, ברצונה להתחתן. מסתבר שחייה המיניים היו עד תחילתו של הסרט מצומצמים מאד. אף על פי שהיתה מאורשת (רשמית) שש פעמים. מתודה דיאנה: "נשקו אותי פעם, פעמיים בימי חיי, אבל לא הרגשתי דבר". היא בת 28 בסרט...

לבסוף, בהשפעת דודה (רולאנד יאנג), אומרת דיאנה "הן" לבחור שאינה מאוהבת בו. כאשר מגיע הוגן לבית הלון והבועי תובע את זכות ההנאה המגיעה לו, מסרבת דיאנה ללכת למיטה, נמלטת אל חדר סמוך, בו היא פוגשת את הטייס גיימס סטיוארט. הטייס הוא אדם הגון בהחלט וברגע זה אף עיף עד מות; דיאנה מבלה, על-כך, את הלילה לבדה במיטה בעוד שמארחיה ישן על הספה.

למחרת בבוקר, כדי לנמנע את מנהל המלון סיכוכים וכדי לסכך את הסרט, נוטלים הטייס סטיוארט ושותפו (אדי אלברט) את דיאנה במטוס-המשא שלהם לקליפורניה. מלבדם משתפים באותה טיסה, המסתיימת בנחיתה אוונס; פושע הנושא עמו בתיק סכום גדול, וגזעיר שזה עתה נישא. קוף מעשן סיגרים, גופת מת בארון.

כאשר ממריא המטוס מן השדה עליו נחת, נשאר דיאנה לעשות חשבון נפש עם עצמה, להפטר מן הבעל הבלתי רצוי, למצוא דרך לשכנע את סטיוארט שיטול את כספה מבלי שיאבד תוך כדי כך את כבודו הגברי. הוא משתכנע.

העלילה לקוחה מתוך השבועון המצויר סאטרדי איבנינג פוסט, המפרסם מדי שבוע ספורים כתובים לפי חוקה מוסרית קפדנית ביותר, קפדנית מכדי שאפשר יהיה לארוג במסגרתה קומדיה שהיא מינית במהותה. הדמויות הן חיזורות, הבדיחות טהורות מדי, חוזרות על עצמן. ג'ון פונטיין אינה מתאימה לתפקיד ורק גיימס מצליח, אבל לאחר מאמץ צים רבים וכמעט נואשים, להפיק חיוך או שנים משך סרט משעמם.

"דני קיי בריבירה"

כאשר שכרה חברת פוקס, בשנה שעברה, את דני קיי להופיע בסרט אחד ויחיד שיופק באולפניה, אפשר היה לחשוב שיכינו לכבוד בקורו של הבדחן הבלונדי משהו חדש, מב ריק, גדול. תחת זאת שלה המפיק סול סיגל ממעמקי הארכיון ספור ישן שנקרא החתול האדום עת שהוצג לראשונה כמחזה, על הבמה, ועובד מאז פעמים לסרט: "הראשון, בהשתתפות מוריס שבאליה היה פולי ברגר, השני, עם דון אמיק: ליה בריו. סיגל שפ שף את העלילה קמעה והעמיד אותה שוב בפני המצלמה. התוצאה היא איפוא, גל של סרט; עלילה מיושנת, בלויה, וכאילו כדי שלא לבייש אותה, גם מספריו של דני קיי חלשים כאן.

קיי משחק כאן שני תפקידים: שחקן מו-

עודן-לילה וטייס רודף-נשים הדומים זה לזה כשתי טפות מים. שוכר השני את הראשון להופיע במקומו בנשפיה, לחתום עבורו עסק חשוב, לחזר אחרי אשתו של הטייס (ג'ין טרינו). למחרת בבוקר אין ג'ין יודעת אל נכון עם מי מן השניים ישנה בליל אמש. סרטיו של דני קיי הולכים ורעים. כאשר הופיע על הבד בשיר נולד נדמה כאילו היו זה כשילון מקרי ובוודי לאחר הצלחתו הקולנועית הגדולה. המפסק הכללי, למרות בדיחה מצלחת או שתיים, לא שימש לקיי מסגרת יאה לכשרונו, אבל לפחות היו בסרט כמה שירים מצוינים. עתה בא דני קיי בריבירה כסטיית לחי מצלצלת על לחיו של הקהל הי פרו-קייא. שיריו, הכתובים, כרגיל, בידי אשתו סילביה פיין, חסרים את העליונות וה-

כשחקן מנוסה היודע שאת המהתלה האבי-סורדית ביותר יש לשחק ברצינות הכבדה ביותר, רחץ יושב הראש סטרוסטה את ידי אגוד בעלי בתי-הקולנוע מאשמת הספרות בכרטיסים, הטיל את האשם כולו על כתפיה של המשטרה (לאמיתו של דבר קופת הקולנוע גול היא המספקת לספרים את מרבית כרי טיסי השוק השחור); הכריז שאם יחס הענינות אל בעלי בתי-הקולנוע לא ישתנה יוציא האגוד בסאון משלו, ולא סיים את נאומו בטרם השליך אותה לשביתה אחרת, של הבעלים והסדרנים, באם המשטרה לא תעזור להשליט סדר בבתי-הקולנוע. לראייה הביא הנואם דוגמות של שיעור מסי השעשועים במקומות שונים בעולם, הכריז שהמס המקומי הוא אחד הגבוהים שבכל הי-

דני קיי בריבירה

...ישנה בליל אמש?

ארצות. הנואם אמר שהשרות שהקהל מקבל עבור כספו הוא, בישראל, אחד הגרועים ביו-חר בעולם.

היה זה הנואם שלאחריו, ראש העיר תל-אביב ישראל רוקח, שהזכיר לבעלי בתי-הקולנוע שאולמותיהם מזהמים עד כדי כך שמחלקת הבריאות הממשלתית סרבה להרשות לחדש רשינות של אחרים מהם.

העובדה היא שבעלי בתי-הקולנוע בארץ לא שינו את הלך מחשבותיהם מאז נבנו אולמו-תיהם לאוכלוסיה קטנה בהרבה מאשר ב-1951. עדיין מציגים רק שתי הצגות בערב, עדיין המושבים מסומנים, עדיין הכניסות והיצאות צרות, מתאימות לקהל של מאות, לכל היותר, כמו בימים עברו, לא לאלפים של היום. אולם גם בתנאים השוררים כיום אפי שר היה לתקן את המצב, אלמלא היו בעלי בתי-הקולנוע מרגישים עצמם כל כך על-הסוס. רצוי היה להחליף את התכנית באמצע השבוע ולא דוקא במוצאי שבת; להציג ללא הפסק מן הבוקר ועד אחרי חצות; לבטל את סימון הכרטיסים; לקבוע את גובה המחירים לפי שעות היום; כרטיסים זולים יותר בבוקר, אחר הצהריים, אחרי חצות, יקרים יותר בשעות הערב; לבטל את מכירת הכרטיסים מראש, למכור כרטיסים רק בכניסה לאולם, לנס לנפש, לשימוש מידוי. צעד חשוב אחר היה היזר הצגות בשבתות והגנים.

בבתי-הקולנוע באנגליה הונהג שתמונתו של מנהל או בעל בית-הקולנוע תלויה בכניסה, כדי שכל לקוח יוכל להכירו במבט, לפנות אליו במקרה של תלונה. בישראל מתבטאת התענינותו של המנהל ובעל הקולנוע במצב הקופה. לאחר שנה של צבירת הון מאחורי דלפק השיש הוא נפגש עם חבריו למקצוע בכינוס מפואר ורב רושם, עומד, בלבוש מהודר ופנים מודשנות, כובעו בידו, מעמיד פנים של מסכן עני ומרוד הראוי לרחמים גדולים.

בקצה

"הישושנה השחורה". ספור של הבל אודות אציל אנגלו-סכסי, מצביא מונגולי ונערה יפה. הכל מתרחש במאה ה-13, בצבעי סניקולור. משעמם. טירון פאואר, אורסון וולס, סטיל אובי.

"מהומה ברחובות". סרט עובדתי, ש' צולם, והמתרחש, בניו-ארליאנס אודות רדיפה אחרי רוצח חולה-דבר. הבמאי אליה קאואן על הגובה. ריצ'ארד ויזדארק, פול דוגלאס, ברברה בר גינס, אחרים מצוינים.

"אל תגע"

דחוק בין היומן והסרט מוצג במספר בתי-קולנוע סרט תעמולה בן חמש דקות בשם אל תגע. בשורה של תמונות ממתחות ורבות רושם מראה יחידת הסרטה הצבאית של צה"ל שהפיקה את הסרט, כיצד עלול המטייל בשדות להתקל במוקשים, לההרג מתוך אי-ידיעת הסכנה האורבת לו. הסרט הקצרצר והצנוע הזה הוא אחת העבודות המוצלחות והטובות ביותר שנעשו עד כה בארץ. אף על פי שהכתובות בראשיתו אינן מזכירות את שמו, האחראי לעבודה מצוינת זו הוא סגן-משנה אלפרד שטיינהארט, איש מח"ל, יליד פולין, תלמיד המכון הגבוה ללימודי הקולנוע בפאריס ועתה ממלא מקום מפקד יחידת הסרטה הצבאית.

בתי קולנוע האביזים בקופה

21 מיליון כרטיסים נמכרים מדי שנה בקר פות כמאה בתי-הקולנוע בישראל. 700.000 איש מבקרים מדי חודש בבתי-הקולנוע בתל-אביב בלבד. לאיזה כיסים מגיעים הסכומים העצומים שהמיליונים משלשלים כדי לראות את הצללים הנעים על הבד?

חלק ניכר ממחר הכרטיס מגיע אל קופת האוצר, העירייה, המועצות המקומיות הגורבות מס שעשועים. כמתחית היחרה משתלמת לחברות המספקות את הסרטים. חלק ממה שונ-תר לאחר מלך מוצא על החזקת בתי-הקולנוע, נוע, משכורת לעובדים. השאר נכנס לכיסי בעלי בתי-הקולנוע; לפי החישוב השמרני ביותר, הסכום האחרון אינו קטן כל עיקר. אולם לפי דעתם של בעלי בתי-הקולנוע אין הם מרוויחים מספיק. מחוץ לזה, הקה נוגה בהם לא כשורה, העתונות מפרסמת עליהם דברי בלע, סוכני הסרטים, הממשלה והרשויות המקומיות מוצות את זהבם הא' חרון, המשטרה אינה מגינה על רכושם. בעצם, איים יושב ראש אגוד בעלי הקולנוע ביש ראל, גרשון (ארויג, תל-אביב) סטרוסטה, רצין פנים, ממושקף, באסיפה הכללית של האגוד שהתקיימה בתל-אביב, בנאומו-קיינה מושך ורצוף מספרים וחצאי-עובדות, שאם לא יניחו לחברי אגודו להרוויח יותר, יכריזו שבייתה ויסגרו את בתי-הקולנוע בפניו של הקהל.